

Конституційний інститут основ економічного ладу України: проблеми функціонування
Constitutional institute foundations economic system of Ukraine: problem of functioning

Добродумов, Петро Олександрович

Dobrodumov, P. O.

Ключові слова: економічний лад, основи економічного ладу, свобода економічної діяльності, економічна безпека

Keywords: economic system, basic economic system, freedom of economic activity, economic security

2008

Добродумов, П. О. Конституційний інститут основ економічного ладу України: проблеми функціонування [Текст] / П.О. Добродумов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України [Текст]: збірник тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.): у 2-х т. / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – Т. 1. – С. 20-21.

Тези доповідей

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ОСНОВ ЕКОНОМІЧНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Добродумов Петро Олександрович, канд. істор. наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”, м. Суми

Ключові слова: економічний лад, основи економічного ладу, свобода економічної діяльності, економічна безпека

Keywords: economic system, basic economic system, freedom of economic activity, economic security

Становлення конституційного законодавства, його розвиток відбувається у зв'язку з уточненням його функцій в загальній системі національного законодавства, а також шляхом структурування його норм у підгалузі, інститути конституційного законодавства.

Конституційний інститут основ економічного ладу України є складовою частиною підгалузі конституційного законодавства, який регулює сфери

життєдіяльності громадянського суспільства і держави, в якій переважають суміжні норми, що дають імпульс для розвитку таких галузей законодавства як цивільне, фінансове, трудове, земельне, екологічне, міжнародне.

Одним з основних завдань сучасного конституційного законодавства, яке регулює суспільні відносини, що складають інститут основ економічного ладу, є чітке визначення меж допустимого втручання держави в економіку, оптимізація відносин держави і суспільства.

Чинна конституція України (статті 13, 14, 41, 42) закріплює такі принципи регулювання ринкових відносин, які дозволяють сформувати поняття конституційного інституту основ економічного ладу:

- свободи економічної діяльності;
- багатоманітності і рівності різних форм власності;
- підтримки конкуренції і обмеження монополістичної діяльності.

Разом з тим в Конституції України, поряд із зазначеними вище принципами економічної політики, необхідно, на нашу думку закріпити такі:

- державного планування (прогнозування);
- принцип забезпечення економічної безпеки.

Світовий досвід свідчить про те, що в ринкових умовах недостатньо лише елементів саморегулювання, а необхідно поєднання саморегулюючих і регульованих засобів і важелів. І як метод регулювання економічних відносин застосовується планування.

Вивчення зарубіжної практики організації виробництва показує, що процес економічного розвитку не тільки узгоджується з плануванням, але й практично неможливий без визначення цілей, механізмів їх досягнення, без розрахунку, прогнозу результатів тощо. Перспективні плани і програми з терміном у п'ять років розроблялись у Великобританії, Франції, Японії та інших країнах. Тим більше, що планування в цих країнах не має жорсткого характеру, ґрунтується на використанні економічних методів (оподаткування, субсидії, пільгове кредитування); носить рекомендаційний характер щодо приватних виробників і приватних власників і поєднує взаємні інтереси суспільства, держави і окремих товаровиробників.

Завдання забезпечення економічної безпеки історично і логічно виникає одночасно з формуванням державності, усвідомленням економічних інтересів суспільства.

Розкриття змісту поняття економічної безпеки слід здійснювати за такими напрямками: об'єкти економічної безпеки; показники (критерії і параметри) стану економіки, які відповідають вимогам економічної безпеки країни; загрози економічній безпеці; механізми і заходи економічної політики держави, спрямовані на забезпечення економічної безпеки.

Необхідність закріплення даного принципу як самостійного в Конституції України пояснюється тим, що стан економіки має першорядне значення для національної безпеки країни, а економічна безпека виступає її матеріальною основою.

Таким чином, під економічними основами конституційного ладу слід розуміти такі його основоположні принципи, які закріплюють свободу економічної діяльності, гарантії права власності і рівності захисту всіх її форм, підтримка конкуренції і обмеження монополістичної діяльності, а також співвідношення регулюючої економічної ролі держави і свободи господарської діяльності, з метою забезпечення економічної безпеки держави.